

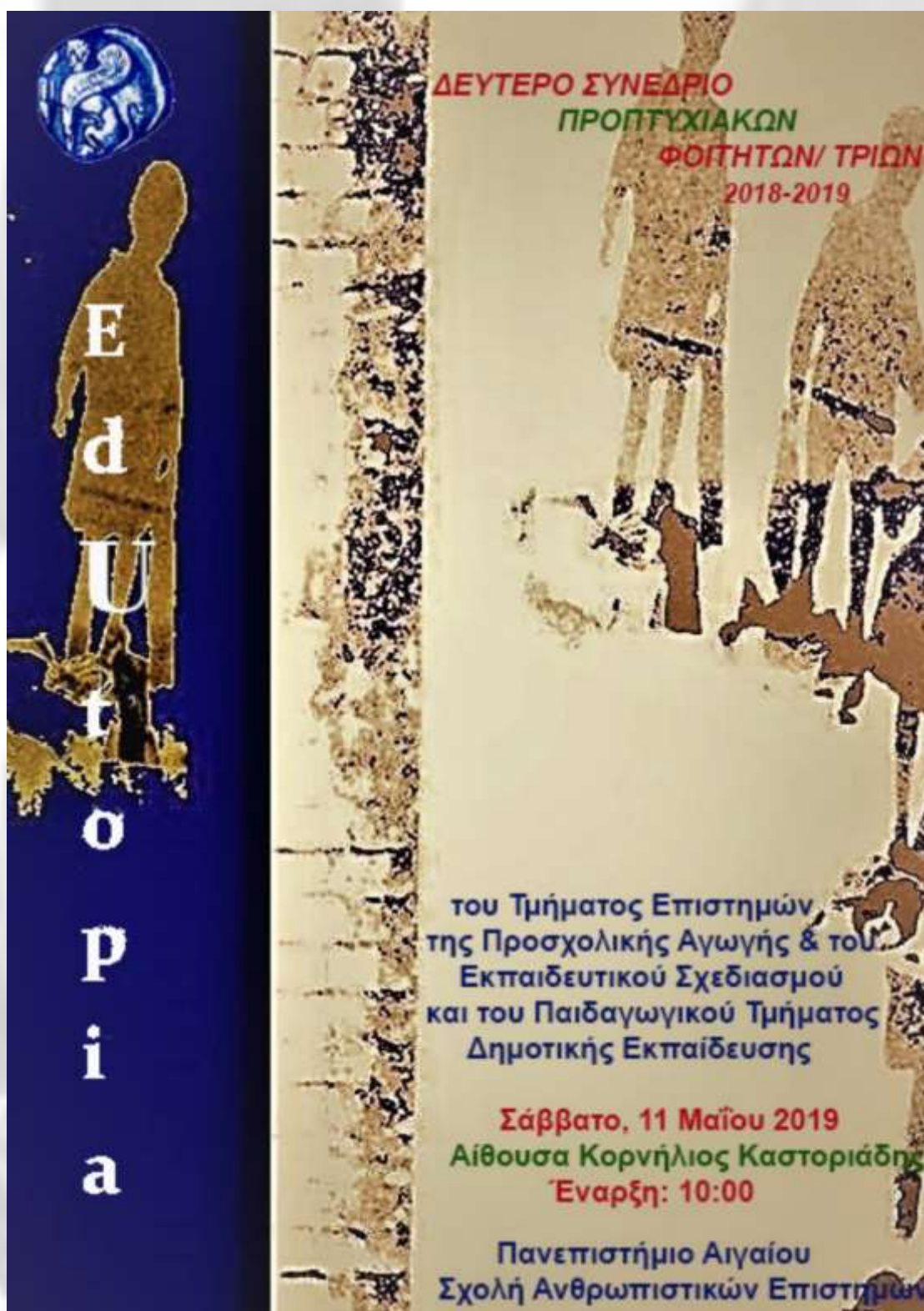
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

2^ο Συνέδριο Προπτυχιακών φοιτητών/τριών
του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής & του
Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
και του
Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

EduTopia

2019

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
&
ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

**Ε
d
U
t
o
p
i
a**

**ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ ΤΡΙΩΝ
2018-2019**

του Τμήματος Επιστημών
της Προσχολικής Αγωγής & του
Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού
και του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης

Σάββατο, 11 Μαΐου 2019
Αίθουσα Κορνήλιος Καστοριάδης
Έναρξη: 10:00

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών

Επιστημονική Επιτροπή

Μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ)

Θεοδωροπούλου Έλενα, Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Αντιπρυτάνισσα Πανεπιστημίου Αιγαίου

Κοντάκος Αναστάσιος, Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Σκουμιός Μιχαήλ, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Σκουμπουρδή Χρυσάνθη, Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Χριστοδουλίδου Λουίζα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.)

Αργυρίου Μαρία, Ε.ΔΙ.Π., Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μίσσιου Μαριάννα, Ε.ΔΙ.Π., Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Οργανωτική Επιτροπή

Θεοδωροπούλου Έλενα, Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Αντιπρυτάνισσα Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Σοφός Αλιβίζος, Καθηγητής, Πρόεδρος Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Κωνσταντίνου Μαίρη, Προϊσταμένη Γραμματείας, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ζουμπά Χρυσούλα, Προϊσταμένη Γραμματείας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Αλευροφά Ελπινίκη, Γραμματεία, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Καντίνου Κατερίνα, Γραμματεία, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Κολοκυθάς Δημήτριος, Γραμματεία, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Σέλληνα Χριστίνα, Γραμματεία, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μπάρδας Σωτήριος, Υπ. Διδάκτορας, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Γραμματειακή υποστήριξη

Γιάννενα Μιχαέλα, Προπτυχιακή Φοιτήτρια Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ζαχαράκη Αθηνά-Μιχαλίτσα, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Καλιγγέρη Κατερίνα, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μπινούση Στέλλα, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Παναγοπούλου Αμαλία, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Παπαδοπούλου Ευαγγελία, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Πουλάκη Καλλιόπη, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ψυλλάκη Στυλιανή, Προπτυχιακή Φοιτήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Πρόγραμμα

Αίθουσα «Κορνήλιος Καστοριάδης» [Πολλαπλών Χρήσεων]
Κτίριο Κλεόβουλος

09.30-10:00: Εγγραφές

10.00-10:20: Χαιρετισμοί

Σειμμένης Ιωάννης, Καθηγητής, Κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών (ΣΑΕ), Πανεπιστημίου Αιγαίου

Ανδρεαδάκης Νικόλαος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Καραμούζης Πολύκαρπος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Αναπληρωτής Προέδρου του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Προβολή Video: *Το «ευ ζην» στο σχολείο*. Παραγωγή του «Εργαστηρίου Έρευνας στην Πρακτική Φιλοσοφία (Ε.Ε.Π.Φ.)

Έναρξη Συνεδρίου: Θεοδωροπούλου Έλενα, Καθηγήτρια, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Αντιπρυτάνισσα Πανεπιστημίου Αιγαίου

1η Συνεδρία: Λογοτεχνία, Φιλοσοφία, Μουσική

Προεδρείο: Χριστοδουλίδου Λουίζα, Αργυρίου Μαρία

10:30-10:40: Κέκερης Γεώργιος: *Δέκα χιλιάδες μέλισσες: Όταν η πεζογραφία συναντά την ποίηση*

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

10.40-10:50: Κυρατζή Παρασκευή & Κελεπέρα Τσαμπίκα: *Τρόποι διδακτικής αξιοποίησης του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου χωρίς λέξεις στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: Ένα παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης*

Επίβλεψη: Μαριάννα Μίσσιου, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

10.50-11:00: Steli Sivena: Γλωσσικοί κώδικες και πραγματολογικά στοιχεία στη “Χιώτισσα” του Βασίλη Μιχαηλίδη

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:00-11:10: Παρβέρη Σεβαστή-Ευαγγελία: Νεοελληνική λογοτεχνία και graphic novel

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:10-11:20: Κάβουρα Μαρία, Χατζοπούλου Άρτεμις & Χατζοπούλου Κωνσταντίνα: Η εικόνα της γυναίκας αντιρωίδας στα κόμικς: Η περίπτωση της Harley Quinn

Επίβλεψη: Μίσσιου Μαριάννα, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:20-11:30: Βυζουκάκη Δανάη: Σχεδιάζοντας ένα εικονοβιβλίο χωρίς λέξεις στη σχολική τάξη: Πρακτικές εφαρμογές

Επίβλεψη: Μίσσιου Μαριάννα & Αργυρίου Μαρία, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:30-11:40: Αγγελίδης Μίλτος, Μπελιά Παναγιώτα & Παλάβρα Μαριλένα: Ο/Η φοιτητής/τρια στο εργαστήριο των «Φιλοσοφικών Αντικειμένων»: Περιήγηση & αναστοχασμός

Επίβλεψη: Θεοδωροπούλου Έλενα, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:40-11:50: Καλαμπάκα Ζωή & Κατσάκη Αικατερίνη-Μαρία: Θεσσαλικά νανουρίσματα: Σύγχρονη μουσικοπαιδαγωγική προσέγγιση τους στο νηπιαγωγείο αξιοποιώντας τη Μουσική Λαογραφία

Επίβλεψη: Αργυρίου Μαρία, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

11:50-12:00: Στρατιάδου Ελισάβετ: Αλληλεπιδρώντας και υποστηρίζοντας την έκφραση μέσω της Μουσικής και του Θεάτρου σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα για την προσχολική ηλικία

Επίβλεψη: Αργυρίου Μαρία, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου

12:00-12:15: Συζήτηση

12:15-12:30 Διάλειμμα

2η Συνεδρία:
Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες, Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών

Προεδρείο: *Κοντάκος Αναστάσιος, Σκουμπουρδή Χρυσάνθη*

12.30-12:40: *Δανιήλ Σπυριδούλα, Τριανταφύλλου Αγγελική: Διδακτική παρέμβαση μέτρησης μήκους σε νηπιαγωγείο*

Επίβλεψη: *Σκουμπουρδή Χρυσάνθη, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου*

12:40-12:50: *Σιδέρη Ευαγγελία: Μελέτη των γραπτών επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών της Ε΄ τάξης του δημοτικού σχολείου για τη διάδοση του φωτός και τις σκιές*

Επίβλεψη: *Σκουμιός Μιχαήλ, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου*

12:50-13:00: *Γκούμα Μαρία, Κορωνάκη Ευανθία, Παππά Κωνσταντίνα, Τζαμπαζάκη Μαρία: Μέθοδοι επικοινωνιακής ανάλυσης: Το παράδειγμα της χρήσης των emoji*

Επίβλεψη: *Κοντάκος Αναστάσιος, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστημίου Αιγαίου*

13:00-13:15 Συζήτηση

13:15-14: 00 Διάλειμμα

3η Συνεδρία: Ειδική Αγωγή & Εκπαίδευση

Προεδρείο: Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Μίσιου Μαριάννα

Επίβλεψη: Ασημίνα Τσιμπιδάκη, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

14:00-14:10: Αϊβαλιώτη Ανθούλα, Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και τη Γαλλία: Συγκριτική μελέτη

14:10-14:20: Βαγιάνου Στυλιανή, Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής: Το παράδειγμα της Ελλάδας και της Κύπρου

14:20-14:30: Κογιάμη Άννα, Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και τη Γερμανία: Ομοιότητες και διαφορές

14:30-14:40: Φλάγκου Αικατερίνη, Το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικής αγωγής και η εκπαίδευση εκπαιδευτικών στη Μεγάλη Βρετανία

14:40-14:50: Τσιώτση Ιωάννα, Το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικής αγωγής και η εκπαίδευση εκπαιδευτικών στην Ιταλία

14.50-15:00: Γεωργίου Ανδριάννα: Οικογένεια και φιλικό περιβάλλον ατόμου με τύφλωση στον κινηματογράφο

15.00-15:10: Κογιάμη Άννα, Βαγιάνου Στυλιανή, Δημητρά Σταυρούλα & Ματθαίου Σταυρούλα: Αυτοεκτίμηση, ικανοποίηση και νόημα ζωής εθελοντών/τριών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή

15:10-15:20: Αϊβαλιώτη Ανθούλα, Τσιώτση Ιωάννα, Γεωργίου Ανδριάννα, Θεοχαροπούλου Βαΐα & Ευσταθίου Έλενα: Ανθεκτικότητα, αυτοκαταγραφή και αποτελεσματικότητα εθελοντών/τριών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή

15:20-15:40-Συζήτηση

Αίθουσα «John Dewey» [Αμφιθέατρο 1ου ορόφου] Κτίριο Κλεόβουλος

16:00-18:00

Βιωματικό Εργαστήριο: SINGING IS...COOL!

Ρεπερτόριο παιδικών τραγουδιών προσχολικής αγωγής & φωνητικής προετοιμασίας νηπιαγωγών

Μαρία Αργυρίου, Γιώργος Σιτώτης (Μ.Εδ., Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Β.Α, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ)

[Είσοδος Ελεύθερη. Θα δοθούν βεβαιώσεις συμμετοχής. Επιπλέον, θα δοθούν σημειώσεις, παρτιτούρες και videos μελέτης]

Λήξη Συνεδρίου

Περίληψεις Ανακοινώσεων

Ενότητα 1^η: Λογοτεχνία, Φιλοσοφία, Μουσική

Δέκα χιλιάδες μέλισσες: Όταν η πεζογραφία συναντά την ποίηση

Κέκερης Γεώργιος

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα

Περίληψη

Η νεότερη Νεοελληνική λογοτεχνία της Κύπρου, σφραγίζεται, σε ένα πολύ μεγάλο μέρος, από τις ιστορικές εμπειρίες που βίωσε το νησί. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι βασικότερες θέσεις του Άντη Ροδίτη για τη σύγχρονη πορεία της Κύπρου, όπως αυτές καταγράφονται στο βιβλίο του, *Δέκα Χιλιάδες Μέλισσες* (κρατικό βραβείο μυθιστορήματος, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, 2011) και φωτίζεται η διακειμενική του σχέση με το ποίημα του Παντελή Μηχανικού «Ονήσιλος». Οι *Δέκα Χιλιάδες Μέλισσες* αποτελούν ένα έργο πολυεπίπεδο. Δεν είναι απλώς ένα ευανάγνωστο μυθιστόρημα· πέραν των όποιων μυθοπλαστικών στοιχείων, ενσωματώνονται σε αυτό παρένθετες/εγκιβωτισμένες ιστορίες, με υπαρκτά πρόσωπα, ενώ παρατίθενται ντοκουμέντα/έγγραφα, που προέρχονται από τα αρχεία του Foreign Office. Το έργο είναι φορτισμένο με πολιτικούς και ιστορικούς όρους, δεδομένου ότι έρχονται στο φως άγνωστες πτυχές της εξορίας του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στις Σεϋχέλλες, βασισμένες στις αδημοσίευτες επιστολές της δασκάλας του των αγγλικών, ενώ εξαιρετικά ενδιαφέρουσες είναι οι πληροφορίες για τον ενωτικό αγώνα των Ελλήνων της Κύπρου και τη στάση που κράτησαν οι Μεγάλες Δυνάμεις αλλά και ο ίδιος ο Μακάριος. Οι *Δέκα Χιλιάδες Μέλισσες* είναι ένα συναρπαστικό μυθιστόρημα, το οποίο συνιστά προϊόν πνευματικών, ιστορικών και κοινωνικών ζυμώσεων. Πεζογραφία, ποίηση, ιστορία βρίσκονται σε μία συνεχή διαλεκτική σχέση.

Λέξεις κλειδιά: Νεοελληνική λογοτεχνία της Κύπρου, *Δέκα Χιλιάδες Μέλισσες*, Άντη Ροδίτης

Τρόποι διδακτικής αξιοποίησης του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου χωρίς λέξεις στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: Ένα παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης

Κυρατζή Παρασκευή, Κελεπέρα Τσαμπίκα

Επίβλεψη: Μίσσιου Μαριάννα

Περίληψη

Το βιβλίο αποτελεί ένα ύψιστο πολιτισμικό αγαθό, καθώς εγκλείει έναν κόσμο που βρίσκεται σε συνεχή κίνηση «συνομιλώντας» με τον αναγνώστη (Παπαδάτος, 2009). Ιδιαίτερα για το μικρό αναγνώστη αποκτά μια δυσπρόστατη αξία: αρχικά του προσφέρει ψυχαγωγία και απόλαυση και συγχρόνως τον διαπαιδαγωγεί με έμμεσο τρόπο (Παπαδάτος, 2009). Η παιδική λογοτεχνία στην εκπαιδευτική διαδικασία διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο, αφού επιδρά καταλυτικά στην ανάπτυξη και διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού (Πατέρα & Τσιλιμένη, 2012). Στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία, ένα είδος που τα τελευταία χρόνια κατέχει παγκοσμίως μια σημαντική θέση στο χώρο της εκπαίδευσης και της συστηματικής έρευνας αποτελεί το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο που συνδυάζει δυο τέχνες: το λόγο και τη ζωγραφική (Τσιλιμένη, 2007). Τα εικονογραφημένα βιβλία ως διδακτικά εργαλεία ασκούν πολύ μεγάλη επίδραση στην γνωστική, ψυχολογική, αισθητική, ηθική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού (Κιτσαράς, 1993). Επιπλέον, συμβάλλουν στην φιλιανγνωσία, στην καλλιέργεια της φαντασίας, στην παρατηρητικότητα και στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας (Τσιλιμένη, 2007). Η εικόνα κατέχει κυρίαρχη θέση στα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία, καθώς αποτελεί έναν κώδικα αναγνώρισης του περιεχομένου, αλλά παράλληλα λειτουργεί και αυτόνομα σαν «μια γλώσσα μέσα στην γλώσσα» (Παπανικολάου & Τσιλιμένη, 1998). Ειδικά στην περίπτωση των «σιωπηλών βιβλίων», ο «εικαστικός λόγος» έχει το προνόμιο της μοναδικότητας, αφού αποτελεί το μέσο ερμηνείας για παιδιά που διαθέτουν μειωμένη αναγνωστική ικανότητα (Κιτσαράς, 1993). Η παρούσα εργασία εστιάζει στην παρουσίαση ενός θεωρητικού πλαισίου, όπου επιχειρείται ο προσδιορισμός της έννοιας «εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο» και η διάκριση των διαφόρων ειδών του. Επίσης, μελετώνται οι τρόποι διδακτικής αξιοποίησης εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων γενικότερα και των «βουβών» εικονογραφημένων βιβλίων ειδικότερα στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία. Τέλος, παρουσιάζεται ένα πρωτότυπο εικονογραφημένο βιβλίο χωρίς λέξεις «Όνειρο μέσα σε ένα όνειρο», αναλύονται τα στάδια σχεδιασμού του, προτείνεται μια διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας του σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας, ενώ παράλληλα παρατίθεται ένας κριτικός αναστοχασμός για βελτίωση πριν μια ενδεχόμενη εφαρμογή του σε μια σχολική τάξη.

Λέξεις κλειδιά: *Εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο χωρίς λέξεις, διδακτική αξιοποίηση, διαθεματική προσέγγιση, προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία*

Γλωσσικοί κώδικες και πραγματολογικά στοιχεία στη “Χιώτισσα” του Βασίλη Μιχαηλίδη

Steli Siveva

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα

Περίληψη

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τη μελέτη του γλωσσικού κώδικα και των πραγματολογικών στοιχείων που συνυπάρχουν και συγκροτούν τη σύνθεση του ποιήματος «Χιώτισσα» του Β. Μιχαηλίδη. Μέσα από την εξέταση της δομής, των τεχνικών αλλά και του νοηματικού περιεχομένου του αφηγηματικού έπους, αναδεικνύονται στοιχεία θεατρικότητας και αποδεικνύεται η προφορικότητά του. Η μελέτη των γλωσσικών πράξεων (Searle), η γλωσσική δείξη, η αναφορά και η συναγωγή, καθώς και η τήρηση ή παραβίαση των συνομιλιακών αρχών του Grice (1975), σε συνδυασμό με τη γραμματική δομή του γλωσσικού κώδικα, αλληλοεπιδρούν σε όλη την έκταση του κειμένου, τοποθετώντας τα επικοινωνιακά γεγονότα εντός ενός συγκεκριμένου πολιτισμικού και ιστορικού πλαισίου κοινωνικής δράσης.

Λέξεις κλειδιά: Ποίηση, «Χιώτισσα», Β. Μιχαηλίδης

Νεοελληνική λογοτεχνία και graphic novel

Παρθέρη Σεβαστή-Ευαγγελία

Επίβλεψη: Χριστοδουλίδου Λουίζα

Περίληψη

Η εργασία μας έχει ως αντικείμενο μια περιδιάβαση στην ιστορία των graphic novels και την εξέλιξή τους τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και εθνικό. Το graphic novel συνιστά μια αυτοδύναμη φόρμα αφήγησης με φανατικούς αναγνώστες τα παιδιά και τους ενήλικες. Το μέσο αυτό παρά την αρχική περιθωριοποίησή του κατάφερε να αναδείξει τον πολυδιάστατο χαρακτήρα του και να αποτελέσει προσφιλές ανάγνωσμα. Η εν λόγω εργασία εστιάζεται σε graphic novels –διασκευές σημαντικών λογοτεχνικών έργων– των Θανάση Πέτρου και Δημήτρη Βανέλλη («Παραρλάμα και άλλες ιστορίες του Δημοσθένη Βουτυρά», «Το Γιούσουρι και άλλες φανταστικές ιστορίες» και «Η Μεγάλη Βδομάδα του Πρεζάκη»). Επιχειρείται η ανάλυση των καταστάσεων που βιώνουν οι ήρωες και θίγονται καίρια κοινωνικά ζητήματα, όπως οι θεσμοί του κράτους, η θρησκεία, οι ουσίες, τα οποία διαχρονικά ταλανίζουν τον άνθρωπο. Κοινό στοιχείο όλων των έργων είναι η προβολή του

σκληρού προσώπου της πραγματικότητας, το οποίο οδηγεί τους ανθρώπους στην αγανάκτηση και τον «κοινωνικό θυμό».

Λέξεις κλειδιά: *Νεοελληνική λογοτεχνία, graphic novels, Θανάσης Πέτρου, Δημήτρης Βανέλλη*

Η εικόνα της γυναίκας αντιηρώδας στα κόμικς: Η περίπτωση της Harley Quinn

Κάβουρα Μαρία, Χατζοπούλου Άρτεμις, Χατζοπούλου Κωνσταντίνα

Επίβλεψη: Μίσιου Μαριάννα

Περίληψη

Στα comics ο γυναικείος χαρακτήρας, δημιουργημένος κυρίως από άνδρες, υπόκειται στην ανδρική ματιά, με αποτέλεσμα η γυναίκα να παίρνει, στερεοτυπικά, ρόλο δορυφόρου γύρω από τον άνδρα πρωταγωνιστή. Το θέμα της παρούσας μελέτης είναι ο χαρακτήρας της Harley Quinn, έναν από τους πιο δημοφιλής χαρακτήρες του εκδοτικού οίκου DCcomics. Η ομώνυμη σειρά *Harley Quinn* είναι από αυτές με τις υψηλότερες πωλήσεις τόσο παγκοσμίως όσο και στην Ελλάδα, καθώς κυκλοφορεί σταθερά στις μεγάλες αλυσίδες βιβλιοπωλείων. Σήμερα η γυναίκα έχει αποκτήσει φωνή και διεκδικεί τα δικαιώματά της. Ο αγώνας αυτός αποτυπώνεται στον χαρακτήρα της Harley, που συγκρούεται με τους σκιτσογράφους της απαιτώντας τα «χάρτινα» δικαιώματά της στο μυθοπλαστικό στερέωμα. Παράλληλα, ασκεί κριτική στο ανδροκρατούμενο σύμπαν της DC υπερασπιζόμενη την γυναικεία της υπόσταση και διεκδικώντας την αυτοτέλεια της. Σκοπός της εργασίας είναι η μελέτη αυτού του γυναικείου χαρακτήρα και της αντιηρωικής του πλευράς. Η Harley, εξελίχθηκε από δευτεραγωνίστρια σε χαρακτήρα με ολοκληρωμένο πρωταγωνιστικό ρόλο με αποτέλεσμα να της αποδοθεί σχετική αυτονομία και να αποκτήσει την δική της ομώνυμη σειρά. Κεντρικό ερώτημα της μελέτης είναι: Με ποιους τρόπους καταφέρνει η Harley Quinn να δραπετεύσει από τον στερεοτυπικό ρόλο της γυναίκας στη λογοτεχνία αλλά και να διεκδικήσει κεντρικό ρόλο στο αντρικό στερέωμα των comics; Ως θεωρητικά εργαλεία χρησιμοποιούμε την αφηγηματολογία και συγκεκριμένα τη χαρακτηρολογία όπως έχει εφαρμοστεί στα comics (Μίσιου, 2010). Λόγω της ιδιαίτερης μορφής των comics διατρέχουμε σε διάφορα επιστημονικά πεδία, από τα οποία προέρχονται τα ερευνητικά μας εργαλεία, όπως οι φεμινιστικές θεωρίες (Παυλίδου, 2002), οι αναπαραστάσεις των γυναικών στην λογοτεχνία (Κανατσούλη, 2008) καθώς και οι μελέτες πάνω στα comics.

Λέξεις κλειδιά: *Comics, γυναικείες αναπαραστάσεις, γυναίκα αντιηρώδα*

Σχεδιάζοντας ένα εικονοβιβλίο χωρίς λέξεις στη σχολική τάξη: Πρακτικές εφαρμογές

Βυζουκάκη Δανάη

Επίβλεψη: Μίσσιου Μαριάννα, Αργυρίου Μαρία

Περίληψη

Η παρούσα πρόταση εστιάζει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός βουβού εικονοβιβλίου προσχολικής ηλικίας και την εργαλειοποίηση του ως προς την προώθηση ενός εκπαιδευτικού-διδακτικού αντικειμένου. Στη σημερινή Ελλάδα τα εικονοβιβλία χωρίς λέξεις είναι απόντα, σε αντίθεση με τις χώρες του εξωτερικού, όπου χρησιμοποιούνται εδώ και χρόνια, κυρίως για την προώθηση της παραγωγής προφορικού και κατά συνέπεια γραπτού λόγου. Όμως, τα βιβλία αυτά μπορούν να ανοίξουν καινούργιους επικοινωνιακούς δρόμους και εκφραστικές διαστάσεις γύρω από την έννοια του εικονοβιβλίου και την προσέγγιση του στη σχολική τάξη. Η πρόκληση του ενδιαφέροντος για τη μάθηση, η στήριξη του ρόλου της γλώσσας σε όλα τα προγράμματα, η ανάπτυξη της οπτικής εγγραμματοσύνης και γενικότερα των πολυγραμματισμών είναι μερικές από της αρχές του ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ του Νηπιαγωγείου που μπορούν να προωθηθούν σημαντικά μέσα από το βουβό εικονοβιβλίο. Τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας πρέπει να προσεγγίζουν τη λογοτεχνία μέσα από κείμενα που βασίζονται στα ενδιαφέροντά τους και τις προσωπικές εμπειρίες τους. Το εικονοβιβλίο βρίσκεται στην καρδιά των αναγνωσμάτων τους και μπορεί να χρησιμοποιηθεί έτσι ώστε τα μικρά παιδιά να κατακτήσουν όχι μόνο γλωσσικές δεξιότητες, αλλά και την ικανότητα της κατανόησης, της ερμηνείας και της παραγωγής κειμένων που ανήκουν στο χώρο του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου. Στην συγκριμένη εργασία, παρουσιάζουμε αναλυτικά τα βήματα παραγωγής ενός βουβού εικονοβιβλίου, ώστε να χρησιμοποιηθεί ως παράδειγμα για τον/την εκπαιδευτικό που θα θελήσει να δημιουργήσει ένα δικό του βιβλίο ή να καθοδηγήσει τα παιδιά για να φτιάξουν ένα δικό τους, αντίστοιχα. Αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας είναι η εργαλειοποίηση του σχεδιασμού του βιβλίου για την προώθηση ενός διδακτικού στόχου χρησιμοποιώντας στοιχεία αφηγηματολογίας και τεχνικές της εικόνας προσαρμοσμένα σε μια αφήγηση χωρίς λέξεις. Ως παράδειγμα περίπτωσης διδακτικού στόχου επιλέγουμε το θέμα της φιλίας, το οποίο αποτελεί σταθμό στην επικοινωνία του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

Λέξεις κλειδιά: *Εικονοβιβλία-χωρίς-λέξεις, βουβό, προσχολική ηλικία, αφήγησεις*

Ο/Η φοιτητής/τρια στο εργαστήριο των «Φιλοσοφικών Αντικειμένων»: Περιήγηση & αναστοχασμός

Αγγελίδης Μίλτος, Μπελιά Παναγιώτα, Παλάβρα Μαριλένα

Επίβλεψη: Θεοδωροπούλου Έλενα

Περίληψη

Τα «Φιλοσοφικά Αντικείμενα» είναι ένα ερευνητικό project που υλοποιείται από το 2015 στο πλαίσιο του «Εργαστηρίου Έρευνας στην Πρακτική Φιλοσοφία» (Ε.Ε.Π.Φ.) του Πανεπιστημίου Αιγαίου (βλ. <http://practphilab.aegean.gr/%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CF%83%CE%BF%CF%86alia-philosophalia/>). Σχετίζεται με την ανάδειξη πρακτικών διαστάσεων της φιλοσοφίας, εξελίσσεται κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους και καταλήγει σε εκθεσιακό γεγονός. Στο project συμμετέχουν φοιτητές & φοιτήτριες του Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ., οι οποίοι/ες σταδιακά μυούνται σε στοιχεία φιλοσοφικής έρευνας καταλήγοντας να παράξουν ένα «αντικείμενο» ως αποτέλεσμα της όλης διαδικασίας. Τί είναι όμως, για τη/τον φοιτητή/τρια που συμμετέχει ένα τέτοιο project; Ποιες οι ιδιαιτερότητες, οι δυσκολίες & οι περιορισμοί του; Ποια η διαφορά του από άλλα ερευνητικά σχέδια; Τι πρόσθεσε στον τρόπο με τον οποίο έχει συνηθίσει να σκέπτεται; Ποιο ρόλο έχει σε αυτό, ποια μεθοδολογία ακολουθεί & πώς; Τι του/της προσφέρει στην όλη εκπαίδευσή του/της ως εκπαιδευτικού; Ο τρόπος με τον οποίο έχει συνηθίσει να σκέπτεται και οι εξειδικευμένες σπουδές του/της, διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν αυτή τη συμμετοχή; Πώς θα μπορούσε να φανταστεί μία μεταφορά του project μέσα στην τάξη με τα παιδιά; Τί αναπροσαρμογές θα έπρεπε να γίνουν στον τρόπο διδασκαλίας & παιδαγωγικής εκφοράς, για να υποστηριχθεί μία τέτοια μεταφορά; Πώς αντιλαμβάνεται & βιώνει εν τέλει μία παρόμοια ερευνητική εμπειρία;

Λέξεις κλειδιά: *εργαστήριο, φιλοσοφική έρευνα, ερευνητικό project, πρακτική φιλοσοφία*

Θεσσαλικά νανουρίσματα: Σύγχρονη μουσικοπαιδαγωγική προσέγγιση τους στο νηπιαγωγείο αξιοποιώντας τη Μουσική Λαογραφία

Καλαμπάκα Ζωή, Κατσάκη Αικατερίνη - Μαρία

Επίβλεψη: Αργυρίου Μαρία

Περίληψη

Η θέση και η αξία του νανουρίσματος στο Λαϊκό πολιτισμό είναι πολύ σημαντική αφού συμβάλει στη διατήρηση των ηθών και των εθίμων. Τα νανουρίσματα από τα παλιά χρόνια δεν καταγράφονταν πουθενά άλλα περνούσαν στις γενιές των

ανθρώπων μέσω της προφορικής αφήγησης και αφηγούνταν γεγονότα της καθημερινής ζωής. Αποτελούν σημαντικό στοιχείο του πολιτισμού αφού μέσα από αυτά, γίνεται αφήγηση τόσο των καθημερινών ανησυχιών των ανθρώπων όσο και πτυχών του ιδιωτικού βίου τους ανά τόπους και χρονικές περιόδους. Ειδικότερα, στην προσχολική εκπαίδευση, όσον αφορά το Αναλυτικό Πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, η επαφή του νηπίου με στοιχεία της λαϊκής παράδοσης εντάσσεται στο κοινωνικο-συναισθηματικό τομέα και πιο συγκεκριμένα στην ενότητα «Επαφή και γνωριμία των νηπίων με τον κόσμο των ενηλίκων και των παιδιών», η οποία αφορά και το πεδίο της συγκεκριμένης παρουσίας. Σε πρώτο επίπεδο, θα εστιάσουμε στην εννοιολογική οριοθέτηση του πολιτισμικού πλαισίου του νανουρίσματος και στην αξιοποίηση του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε δεύτερο επίπεδο, αντικείμενο της έρευνας μας θα αποτελέσει η καταγραφή παραδοσιακών νανουρισμάτων της Θεσσαλίας που αξιοποιούνται στην εκπαιδευτική πρακτική του νηπιαγωγείου. Η ποσοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε με σκοπό να διερευνηθούν τα νανουρίσματα, αφενός, ως μουσικό αφήγημα στην Ελληνική παράδοση, αλλά και η θέση, η αξία και ο ρόλο τους στη Μουσική λαογραφία. Αφετέρου, διερευνάται η αξιοποίηση τους ως παιδαγωγικό εργαλείο ένταξη τους σε Ηχοϊστορίες καθώς και η συμβολή τους στην λεκτική, κινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του νηπίου. Στην έρευνα συμμετείχαν δώδεκα νηπιαγωγοί συμπληρώνοντας ερωτηματολόγιο για να διαπιστωθεί κατά πόσο τα νανουρίσματα εμπεριέχονται στη διδακτική τους πρακτική, όπως, επίσης να καταγραφούν οι απόψεις τους για την ενίσχυση της λαϊκής παράδοσης στο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου. Τέλος, επισημάνθηκε η αναγκαιότητα της χρήσης των νανουρισμάτων εκ μέρους τους. Η έρευνα κλείνει με τα αποτελέσματα που προκύπτουν σχετικά με το βαθμό συμμετοχής των γονέων και του σχολείου στη καλλιέργεια της κουλτούρας των παιδιών.

***Λέξεις κλειδιά:** Νανούρισμα, παράδοση, πολιτιστική μνήμη, λαϊκός πολιτισμός, προφορική παράδοση*

Αλληλεπιδρώντας και υποστηρίζοντας την έκφραση μέσω της Μουσικής και του Θεάτρου σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα για την προσχολική ηλικία

Στρατιάδου Ελισάβετ

Επίβλεψη: Αργυρίου Μαρία

Περίληψη

Ο αυξημένος αριθμός μαθητών από διαφορετικές χώρες, διαμόρφωσε νέες ανάγκες στην δομή της εκπαιδευτικής πολιτικής και πρακτικής. Λόγω του «φόβου» που ελλοχεύει απέναντι στο διαφορετικό, και στον/στην «άλλο/η» που έρχεται από «ξένες» πατρίδες, η σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα χρειάζεται ένα σχολείο που να φροντίζει τις ανάγκες όλων των μαθητών/τριών χωρίς να απομονώνει καμία

κοινωνική ομάδα από την εκπαιδευτική διαδικασία. Καθοριστικό ρόλο για την δημιουργία ενός δημοκρατικού και ειρηνικού πνεύματος μεταξύ των παιδιών διαδραματίζει ο/η νηπιαγωγός. Αφενός, γιατί είναι εκείνος/η όπου μέσα από τις δικές του/της προσωπικές αξίες και αρχές θα ενδυναμώσει τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, στηρίζοντας τους/τις αλλοδαπούς μαθητές/τριες και να οδηγήσει – ειδικά τα νήπια - μέσω εκπαιδευτικών διαδικασιών στην αποδοχή της έννοιας του «διαφορετικού». Αφετέρου, γιατί το Νηπιαγωγείο, με τον θεσμικό του ρόλο μέσω των αναλυτικών προγραμμάτων, μπορεί να εντάξει δημιουργικές δραστηριότητες όπως το Θεατρικό και το Μουσικό Παιχνίδι στην Προσχολική Αγωγή, αξιοποιώντας στοιχεία σύγκλισης διαφορετικών πολιτισμών. Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν στην παρουσίαση είναι τα εξής: Πώς μπορεί η μουσική αγωγή και το θεατρικό παιχνίδι να συμβάλουν στην δημιουργία κριτικής σκέψης και της αποδοχής του/της «άλλου/ης»; Με ποιους τρόπους μπορεί το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί να βοηθήσουν τους μαθητές να κοινωνικοποιηθούν, να νιώσουν ασφάλεια και αποδοχή; Τι πρέπει να αλλάξει στα αναλυτικά προγράμματα εκπαίδευσης ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο του ρατσισμού; Η συγκεκριμένη βιβλιογραφική έρευνα, υπερθεματίζει για μία διαπολιτισμική εκπαίδευση μέσω των Τεχνών με έμφαση στη Μουσική. Η εργασία θεωρούμε ότι θα συμβάλει στην αναδιαμόρφωση ενός συστήματος αντιλήψεων και νοοτροπιών με σύγχρονους όρους, αποτρέποντας την ανάπτυξη στερεοτύπων, αλληλεπιδρώντας και ανταλλάσσοντας καλές πρακτικές στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης, με άξονα την αρμονική συνέργεια των μουσικών πολιτισμών.

Λέξεις κλειδιά: Διαπολιτισμική εκπαίδευση, θεατρικό παιχνίδι, προσχολική μουσική αγωγή, νηπιαγωγείο, πολιτισμική ταυτότητα, διαφοροποιημένη προσέγγιση

Ενότητα 2^η:
**Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες, Τεχνολογίες Πληροφορίας &
Επικοινωνιών**

Διδακτική παρέμβαση μέτρησης μήκους σε νηπιαγωγείο

Δανιήλ Σπυριδούλα, Τριανταφύλλου Αγγελική

Επίβλεψη: Σκουμπουρδή Χρυσάνθη

Περίληψη

Χρειάζεται τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας να πραγματοποιούν μέτρηση μηκών και ευθύγραμμων τμημάτων με αυστηρά καθορισμένη διδακτική σειρά: άμεσες συγκρίσεις μήκους χωρίς μονάδες μέτρησης, μετρήσεις με άτυπες μονάδες (συνδετήρες, κυβάκια) και τέλος μετρήσεις με τυποποιημένες μονάδες μέσω συμβατικών εργαλείων (χάρακες,), όπως αναφέρει ο Piaget (Ζαχάρος, κ.ά. 2003 · Murphy, 2004) ή επωφελούνται από τη χρήση μόνο τυποποιημένων μονάδων και χαράκων για τη μέτρηση, όπως υποστηρίζει ο Clements (2004b); Αυτά είναι τα ερωτήματα που διαπραγματεύεται η παρούσα μελέτη. Το δείγμα αποτέλεσαν 36 μαθήτριες/τές προσχολικής ηλικίας από δύο τμήματα του 22^{ου} Νηπιαγωγείου Ρόδου. Με σεναριακό πρόσχημα την «απελευθέρωση της Στρομφίτας, η οποία βρίσκεται φυλακισμένη σε ένα κάστρο», τα παιδιά κλήθηκαν να βοηθήσουν τα στρουμφάκια περνώντας μέσα από κάποιες δοκιμασίες-δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, στο Α' τμήμα, όπου η διδακτική παρέμβαση βασίστηκε στις απόψεις του Piaget, πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες εκτίμησης μήκους, άμεσης σύγκρισης, έμμεσης σύγκρισης με χρήση άτυπων και τυπικών μονάδων και μετρήσεις με χάρακα και μεζούρα, ενώ η διδασκαλία του Β' τμήματος βασίστηκε στις απόψεις του Clements και περιλάμβανε δραστηριότητες μέτρησης μήκους με μεζούρα και χάρακα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης τα παιδιά προσχολικής ηλικίας μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά τόσο στην αυστηρά καθορισμένη διδακτική σειρά μέτρησης μήκους όσο και στη μέτρηση απευθείας με τυπικές μονάδες. Στην παρούσα ανακοίνωση, αφού γίνει μια σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση, θα παρουσιαστούν ορισμένες από τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν και θα γίνει αναλυτική περιγραφή της πορείας τους κατά τη διάρκεια της διδακτικής παρέμβασης.

Λέξεις κλειδιά: Μέτρηση μήκους, διδακτική παρέμβαση, νηπιαγωγείο, Piaget, Clements

Μελέτη των γραπτών επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών της Ε΄ τάξης του δημοτικού σχολείου για τη διάδοση του φωτός και τις σκιές

Σιδέρη Ευαγγελία

Επίβλεψη: Σκουμπουρδή Χρυσάνθη

Περίληψη

Η συγκρότηση τεκμηριωμένων επιχειρημάτων αποτελεί βασικό στόχο της εκπαίδευσης των μαθητών και των μαθητριών στις Φυσικές Επιστήμες. Όμως, η έρευνα που μελετά την ποιότητα των επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών του δημοτικού σχολείου είναι ιδιαίτερα περιορισμένη. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη της ποιότητας των γραπτών επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών της Ε΄ τάξης του δημοτικού σχολείου για τη διάδοση του φωτός και τις σκιές. Ειδικότερα, η εργασία εστιάζεται στη διερεύνηση της δομής, του περιεχομένου και των γλωσσικών στοιχείων των επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών. Το δείγμα της έρευνας απετέλεσαν 180 απαντήσεις μαθητών και μαθητριών της Ε΄ τάξης του δημοτικού σχολείου. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε γραπτό ερωτηματολόγιο που διαμορφώθηκε για τις ανάγκες της έρευνας. Αυτό περιλάμβανε ερωτήσεις που αφορούσαν στη διάδοση του φωτός και τις σκιές. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Η ανάλυση των απαντήσεων (επιχειρημάτων) των μαθητών και των μαθητριών πραγματοποιήθηκε με κλίμακες διαβαθμισμένων κριτηρίων που αξιολογούν σε επίπεδα τη δομή, το περιεχόμενο και τα γλωσσικά στοιχεία των επιχειρημάτων των μαθητών και των μαθητριών. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι τα επιχειρήματα των περισσότερων μαθητών και μαθητριών για τη διάδοση του φωτός και τις σκιές ήταν χαμηλής ποιότητας. Στην εργασία σχολιάζονται τα ευρήματα και παρουσιάζονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Λέξεις κλειδιά: Γραπτά επιχειρήματα, διάδοση φωτός, σκιές, μάθηση Φυσικών Επιστημών, δημοτικό σχολείο

Μέθοδοι επικοινωνιακής ανάλυσης: Το παράδειγμα της χρήσης των emojis

Γκούμα Μαρία, Κορωνάκη Ευανθία, Παππά Κωνσταντίνα, Τζαμπαζάκη Μαρία

Επίβλεψη: Κοντάκος Αναστάσιος

Περίληψη

Η είσοδος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη δημιουργίας μιας νέας «επικοινωνίας», καθώς ο ηλεκτρονικός λόγος έχει

πρωταγωνιστικό ρόλο στην κοινωνική ζωή των ανθρώπων, αφού η επικοινωνία μέσω Διαδικτύου και ηλεκτρονικών συσκευών έχει αποκτήσει κυρίαρχη θέση. Η επικοινωνία μέσω διαδικτύου προσφέρει μια μεγάλη γκάμα «ευκαιριών» για εικονική αλληλεπίδραση και μία από αυτές είναι τα emojis, τα οποία έχουν γίνει πλέον άκρως δημοφιλή για την εύκολη διευκρίνιση της διαδικτυακής μας επικοινωνίας. Ο όρος «emoticons» - μία λέξη που προέρχεται από τις λέξεις «emotion = συναίσθημα» και «icons = εικονίδια» - αναφέρεται στα γραφικά σημεία –εικονίδια που μεταφέρουν κάποιου είδους συναίσθημα. Σταδιακά αυτά εξελίχθηκαν σε Emojis τα οποία είναι ιδεογράμματα που χρησιμοποιούνται σε ηλεκτρονικά μηνύματα και ιστοσελίδες. Τα emojis έχουν όμοια χρήση με αυτή των emoticons, όμως διαφοροποιούνται στο γεγονός ότι κατηγοριοποιούνται σε διαφορετικά είδη. Πιο συγκεκριμένα, στις κατηγορίες των emojis περιλαμβάνονται εκφράσεις προσώπου, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, σύμβολα καιρικών συνθηκών, εικονίδια ζώων κ.ά. Τα emojis αντικατοπτρίζουν τη μη λεκτική συμπεριφορά ενός ατόμου, παρουσιάζοντας πολλά κοινά σημεία με τη μη λεκτική συμπεριφορά των ατόμων (Derks, Bos & Von Grumbkow, 2008), μάλιστα έρευνες έχουν δείξει ότι τα emojis εισάγονται στα ηλεκτρονικά μηνύματα ως οπτικά ερεθίσματα με απώτερο σκοπό να ενισχύσουν το νόημα του γραπτού μηνύματος (Rezabek & Cochenour, 1998). Συνεπώς, τα emojis προσθέτουν προσωπικότητα στο κείμενο και δημιουργούν μια ενσυναίσθηση μεταξύ των χρηστών, η οποία είναι ουσιαστική για μια πιο αποτελεσματική επικοινωνία. Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει το ερώτημα, κατά πόσο οι χρήστες των συμβόλων (ιδεογραμμάτων ή πικτογραμμάτων) (emojis) μπορούν να αναγνωρίσουν τα επτά βασικά συναισθήματα ή και να τα αποτυπώσουν, στη βάση εκφράσεων του προσώπου. Οι στόχοι της εργασίας αναφέρονται στη διερεύνηση της ικανότητας των χρηστών των ψηφιακών επικοινωνιακών μέσων για την αποκωδικοποίηση των συναισθημάτων της χαράς, της θλίψης, της απέχθειας, του θυμού, του φόβου, της έκπληξης και του ενδιαφέροντος, σε σχέση με το φύλο, την ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο. Επιπλέον, η εργασία βασίζεται στις υποθέσεις ότι (α). οι χρήστες δεν μπορούν να αναγνωρίσουν ούτε να αποτυπώσουν τα βασικά συναισθήματα (χαρά, θλίψη, θυμός, φόβος, απέχθεια, έκπληξη και αηδία) και (β). ότι τα συναισθήματα χαρά, θλίψη, θυμό και αηδία κωδικοποιούνται/ αποκωδικοποιούνται πιο εύκολα απ' ό,τι η απέχθεια και η έκπληξη/ενδιαφέρον. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ποσοτική μέθοδος με έντυπο ερωτηματολόγιο, το οποίο μοιράστηκε τυχαία στο περιβάλλον των φοιτητριών. Τέλος, οι υποθέσεις επιβεβαιώνονται από τα αποτελέσματα της έρευνας.

Λέξεις κλειδιά: Επικοινωνία, μη λεκτική επικοινωνία, emoji, συναισθήματα, κωδικοποίηση/ αποκωδικοποίηση

Ενότητα 3^η: Ειδική Αγωγή & Εκπαίδευση

Επίβλεψη: Τσιμπιδάκη Ασημίνα

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και τη Γαλλία: Συγκριτική μελέτη

Αϊβαλιώτη Ανθούλα

Περίληψη

Η εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής συνιστά ένα ιδιαίτερα σημαντικό και πολύπλευρο θέμα έρευνας και μελέτης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να συγκρίνει τη βασική κατάρτιση των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και τη Γαλλία. Πιο συγκεκριμένα, επιδιώκει να αναλύσει τις ομοιότητες και τις διαφορές της εκπαίδευσης που λαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί των δύο χωρών. Η έρευνα συνιστά μια ποιοτική μελέτη, η οποία βασίστηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι στην Ελλάδα υπάρχει ένα μεικτό μοντέλο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, είτε τετράχρονη φοίτηση σε παιδαγωγικά τμήματα ειδικής αγωγής (νηπιαγωγών και δασκάλων), είτε σε τμήματα γενικής εκπαίδευσης (πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) με μεταπτυχιακή κατάρτιση ή επιμόρφωση/εξειδίκευση. Στη Γαλλία για να γίνει κάποιος/α εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής οφείλει να αποκτήσει το DEES (κρατικό δίπλωμα εξειδικευμένου εκπαιδευτικού), το οποίο είναι αναγνωρισμένο και η εκπαίδευση διαρκεί τρία έτη και λαμβάνεται σε ένα από τα ογδόντα εξειδικευμένα σχολεία του Υπουργείου Εργασίας. Στη συνέχεια, για να μπορέσει να εργαστεί ο/η εκπαιδευτικός, θα πρέπει να περάσει τον διαγωνισμό τού τοπικού βοηθητικού κοινωνικού εκπαιδευτικού προσωπικού. Συμπερασματικά, ένας/μία εκπαιδευτικός, με τόσο ποικίλους και απαιτητικούς ρόλους, οφείλει να έχει κατάλληλη βασική εκπαίδευση στην ειδική αγωγή, ώστε να ανταποκρίνεται με αποτελεσματικότητα στις συνεχείς προκλήσεις και καθήκοντα που έχει το επάγγελμά του/της.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, Ελλάδα, Γαλλία, συγκριτική μελέτη

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής: Το παράδειγμα της Ελλάδας και της Κύπρου

Βαγιάνου Στυλιανή

Περίληψη

Η βελτίωση της ποιότητας των εκπαιδευτικών είναι εγγενώς συνδεδεμένη με την ποιότητα των αρχικών και συνεχιζόμενων προγραμμάτων εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών (OECD, 2012). Η παρούσα έρευνα μελετά την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής σε δύο χώρες της Ευρώπης, την Ελλάδα και την Κύπρο, και επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά της βασικής τους εκπαίδευσης και στην αναζήτηση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσά τους. Η μελέτη των χαρακτηριστικών εκπαίδευσης των ειδικών παιδαγωγών στις δύο χώρες επικεντρώθηκε κυρίως στο περιεχόμενο των μαθημάτων, στον τρόπο εισαγωγής στο σύστημα εκπαίδευσης ειδικής αγωγής και στους φορείς εκπαίδευσης. Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα που βασίζεται σε βιβλιογραφική ανασκόπηση. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν και στις δύο χώρες ομογένεια στο περιεχόμενο των μαθημάτων ανά βαθμίδα, στον τρόπο πρόσβασής τους στο αντίστοιχο εκπαιδευτικό σύστημα και στον τρόπο ολοκλήρωσης της βασικής εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής παρουσιάζει και διαφοροποιήσεις, καθώς στην Ελλάδα επικρατεί σύστημα μικτής εκπαίδευσης με διττή μορφή στη βασική εκπαίδευση των ειδικών εκπαιδευτικών, ενώ στη Κύπρο απαιτείται μετεκπαίδευση στον τομέα της ειδικής αγωγής μετά την ολοκλήρωση εκπαίδευσης στη γενική. Παρά τις διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις δύο χώρες το κοινό συμπέρασμα που εξάγεται αναδεικνύει την σπουδαιότητα του ρόλου του/της ειδικού παιδαγωγού και την ανάγκη για συστηματική εκπαίδευσή του/της τόσο για την προσωπική του/της βελτίωση όσο και την βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση εκπαιδευτικών, ειδική αγωγή, Κύπρος, Ελλάδα

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στην Ελλάδα και τη Γερμανία: Ομοιότητες και διαφορές

Κογιάμη Άννα

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια, οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με έναν ανομοιογενή πληθυσμό μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Συνεπώς, οφείλουν να είναι σε θέση να υιοθετήσουν μια ποικιλία ρόλων, πολλές φορές απαιτητικών, και να είναι οι ίδιοι/ες υπεύθυνοι/ες για την αέναη επιμόρφωσή τους στοχεύοντας στην αποτελεσματική απόδοσή τους, λόγω των προκλήσεων του επαγγέλματός τους (Τσιμπιδάκη, 2013). Η εργασία πραγματεύεται την περιγραφή και την ανάλυση του συστήματος εκπαίδευσης εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, τόσο στην Ελλάδα όσο και

τη Γερμανία, και επιχειρεί, μέσω της κριτικής αποτίμησης, να αναδείξει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ τους. Η μελέτη συνιστά μία ποιοτική έρευνα μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι τα δύο εκπαιδευτικά συστήματα, παρόλο που παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες, διαφοροποιούνται σε σημαντικές πτυχές τους. Αυτές αφορούν κυρίως στην εξειδίκευση, στη διάρκεια φοίτησης, στην εκπαίδευση που λαμβάνουν τόσο σε αρχικό όσο και σε συμπληρωματικό επίπεδο και στον τομέα της πρακτικής άσκησης. Παρά τις διαφορές που παρατηρούνται, και η Ελλάδα και η Γερμανία οφείλουν να παρέχουν στους/στις εκπαιδευτικούς δυνατότητες για την εις βάθος κατάρτισή τους σε ζητήματα ειδικής αγωγής προκειμένου να καταστούν ικανοί να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και πετυχημένα τις ιδιαίτερες ανάγκες του πολύμορφου μαθητικού πληθυσμού στο πλαίσιο του ειδικού αλλά και του γενικού σχολείου, αποβλέποντας στη δημιουργία γερών θεμελίων για την εγκαθίδρυση της συμπερίληψης.

Λέξεις κλειδιά: εκπαίδευση εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, Ελλάδα, Γερμανία, συμπερίληψη

Το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικής αγωγής και η εκπαίδευση εκπαιδευτικών στη Μεγάλη Βρετανία

Φλάγκου Αικατερίνη

Περίληψη

Η παρούσα εργασία αποτελεί μελέτη του εκπαιδευτικού συστήματος ειδικής αγωγής και της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής στη Μεγάλη Βρετανία (Αγγλία, Σκωτία, Ουαλία). Μέσω της ποιοτικής μεθοδολογικής προσέγγισης, αναλύονται βιβλιογραφικές αναφορές και επιχειρείται η διερεύνηση των κοινών και μη κοινών στοιχείων που εντοπίζονται στη βασική εκπαίδευση τόσο μαθητών/τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες, όσο και των εκπαιδευτικών τους, στις τρεις χώρες, εστιάζοντας στο θεσμικό πλαίσιο, τη χρηματοδότηση, τα συστήματα στήριξης και τις προοπτικές αναφορικά με τα εκάστοτε εκπαιδευτικά συστήματα. Σύμφωνα με τα ευρήματα, το μοντέλο της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης κυριαρχεί και στις τρεις χώρες, με τις τοπικές αρχές να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση και αξιοποίηση των κρατικών πόρων για τα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες και την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών να προσανατολίζεται σε ένα ολιστικό μοντέλο συνεχούς επιμόρφωσης.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής, ειδική αγωγή και εκπαίδευση, Μεγάλη Βρετανία, συμπερίληψη

Το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικής αγωγής και η εκπαίδευση εκπαιδευτικών στην Ιταλία

Τσιώτση Ιωάννα

Περίληψη

Η αντιμετώπιση της κοινωνίας απέναντι στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ε.ε.α.) είναι απόρροια των κοινωνικών, πολιτικών, οικονομικών, νομοθετικών και θρησκευτικών παραγόντων ανάπτυξής της. Αξιοσημείωτο είναι ότι η εκπαίδευση των ατόμων με ε.ε.α. διαφέρει σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν. Η Ευρώπη στρέφεται διαρκώς προς την κατεύθυνση της συμπερίληψης, της ένταξης των εκπαιδευόμενων με ε.ε.α. στις γενικές τάξεις, μέσω της προσαρμογής των σχολείων στις ανάγκες των μαθητών/τριών (Τόλια, 2014). Η Ιταλία είναι, προς το παρόν, η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που έχει φτάσει το 99,6% στην ένταξη των μαθητών με ε.ε.α. στη γενική εκπαίδευση (European Agency for Development in Special Needs Education, 2018). Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό να διερευνήσει το εκπαιδευτικό σύστημα της ειδικής αγωγής στην Ιταλία και τη βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Ειδικότερα, εξετάζει την εκπαιδευτική αντιμετώπιση των μαθητών/τριών με ε.ε.α, καθώς και την εκπαίδευση που λαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής. Η έρευνα συνιστά μια ποιοτική μελέτη, η οποία βασίστηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση. Το δείγμα αποτελείται από συλλογή άρθρων, τα οποία εξετάστηκαν ως προς την εγκυρότητα και αξιοπιστία του περιεχομένου τους. Σύμφωνα με τα ευρήματα, η συμπεριληπτική αντιμετώπιση των μαθητών με ε.ε.α. ξεκινά με την αναγνώριση του ίσου δικαιώματος στην εκπαίδευση (Νόμος 118/71) και καταλήγει από το 1994 στη σημερινή πραγματικότητα, να προσλαμβάνουν την ίδια ποιοτική εκπαίδευση με τους/τις συμμαθητές/τριες τους. Όσον αφορά στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών με ε.ε.α. τα σχολεία, αρχικά, φέρουν την ευθύνη να αναγνωρίσουν πιθανές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και να τα παραπέμπουν σε κλινική διάγνωση, από όπου προκύπτει η λειτουργική διάγνωση και το δυναμικό λειτουργικό προφίλ, που θα αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία του βασικού γνώμονα στην εκπαίδευση των μαθητών/τριών με ε.ε.α., καθώς και το Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΕΠ) βασισμένο στις ανάγκες τους. Σε αυτό το πρόγραμμα και, γενικότερα, στην εγγύηση της ποιοτικής εκπαίδευσης συμβάλλουν και άλλοι φορείς πέρα από τα σχολεία και τις υγειονομικές αρχές, όπως η ομάδα εργασίας για άτομα με ε.ε.α. (Handicap Work Group - HWGs) και οι οικογένειες. Σχετικά με την εκπαίδευση εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή, η βασική εκπαίδευση αποτελεί παράλληλο σύστημα με την εκπαίδευση όλων των εκπαιδευτικών, στην οποία παρέχονται γενικές γνώσεις ειδικής αγωγής.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαιδευτικό σύστημα ειδικής αγωγής, βασική εκπαίδευση εκπαιδευτικών, ειδική αγωγή, συμπερίληψη, Ιταλία

Οικογένεια και φιλικό περιβάλλον ατόμου με τύφλωση στον κινηματογράφο

Γεωργίου Ανδριάννα

Περίληψη

Η παρούσα εξετάζει το οικογενειακό και φιλικό - κοινωνικό περιβάλλον χαρακτήρων με αισθητηριακές αναπηρίες όρασης στον κινηματογράφο. Ειδικότερα, εξετάζει αν υπάρχει οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον, από ποιους/ες αποτελούνται, το είδος της σχέσης που έχει αναπτυχθεί ανάμεσα στο άτομο και αυτά τα περιβάλλοντα. Επιπλέον, εξετάζει την σχέση της ειδικής αγωγής και της κινηματογραφικής απεικόνισης. Η έρευνα συνιστά μια ποιοτική μελέτη. Το δείγμα της έρευνας συνιστούν δυο ταινίες: *Άρωμα γυναίκας (Scent of a Woman)*, αμερικανική δραματική ταινία του 1992 σε σκηνοθεσία του Μάρτιν Μπρεστ που κυκλοφόρησε το 1992 και *Ο Τυφλός αδερφός μου (My blind brother)*, δραματική κομεντί σε σκηνοθεσία της Σόφι Γκούντχαρτ η οποία κυκλοφόρησε το 2016. Η ανάλυση των ταινιών βασίστηκε στην ανάλυση περιεχομένου και στην ερμηνευτική μέθοδο της επαγωγικής προσέγγισης. Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι χαρακτήρες είναι συνολικά δυο άντρες με ολική απώλεια όρασης, ο Φρανκ Σλέηντ και ο Ρόμπυ Σίμς. Όσον αφορά στο οικογενειακό περιβάλλον του χαρακτήρα που εξετάστηκε στην ταινία *Άρωμα γυναίκας* αποτελείται από τον μεγαλύτερο αδερφό του και την οικογένεια του. Οι σχέσεις με τον χαρακτήρα είναι ανύπαρκτες και απομακρυσμένες και οι προσπάθειες προσέγγισης γίνονται μόνο από την πλευρά του χαρακτήρα. Η μόνη από τους συγγενείς πρώτου βαθμού που τον φροντίζει είναι η κόρη του αδερφού του. Σχετικά με το οικογενειακό περιβάλλον του χαρακτήρα που εξετάστηκε στη δεύτερη ταινία *Ο Τυφλός αδερφός μου*, αποτελείται από τους δυο γονείς και τον μεγαλύτερο αδερφό του. Οι σχέσεις τόσο του χαρακτήρα με την οικογένεια του, όσο και της οικογένειας μαζί του είναι άριστες και βασίζονται στην αμοιβαία υποστήριξη, την κατανόηση και κυρίως την αγάπη. Όσον αφορά το φιλικό - κοινωνικό περιβάλλον στην ταινία *Άρωμα Γυναίκας* είναι αρχικά ανύπαρκτο αλλά στην πορεία ο χαρακτήρας θα αναπτύξει ισχυρό φιλικό δεσμό με έναν νεαρό φοιτητή τον Τσαρλι, επηρεάζοντας ο ένας τη ζωή του άλλου. Στη δεύτερη ταινία *Ο Τυφλός αδερφός μου* ο χαρακτήρας έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα ευρύ φιλικό - κοινωνικό περιβάλλον το οποίο αποτελείται από πληθώρα φίλων που τον αγαπάνε και τον στηρίζουν σε κάθε του βήμα. Η αποτύπωση της αισθητηριακής αναπηρίας είναι ρεαλιστική και αναδεικνύει ότι η κινηματογραφική απεικόνιση συνάδει με την έρευνα της ειδικής αγωγής όσον αφορά στην απεικόνιση του οικογενειακού και φιλικού - κοινωνικού περιβάλλοντος χαρακτήρων με αισθητηριακή αναπηρία όρασης.

Λέξεις κλειδιά: Αισθητηριακή αναπηρία όρασης, κινηματογράφος, ειδική αγωγή, οικογενειακό περιβάλλον, φιλικό - κοινωνικό περιβάλλον

Αυτοεκτίμηση, ικανοποίηση και νόημα ζωής εθελοντών/τριών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή

Κογιάμη Άννα, Βαγιάνου Στυλιανή, Δημητρά Σταυρούλα, Ματθαίου Σταυρούλα

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη ερευνά την αυτοεκτίμηση, την ικανοποίηση και την παρουσία και αναζήτηση νοήματος ζωής εθελοντών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή. Ειδικότερα, εξετάζει τον συνολικό αριθμό ωρών ανά εβδομάδα, τη συχνότητα εθελοντισμού και τους φορείς στους οποίους παρέχουν οι φοιτητές/τριες εθελοντική δράση στην ειδική αγωγή. Συνάμα, διερευνά την αυτοεκτίμηση, την ικανοποίηση, και την παρουσία και αναζήτηση νοήματος στη ζωή τους. Η μελέτη συνιστά μια ποσοτική έρευνα και η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με τη χρήση περιγραφικής στατιστικής. Το δείγμα της αποτελείται από 37 φοιτητές/τριες, 34 γυναίκες (91,89%) και 3 άντρες (8,11%), ηλικίας 18-37 ετών ($M= 21,05$ & $sd=2,84$). Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε στη χορήγηση ενός αυτοσχέδιου ερωτηματολογίου δημογραφικών στοιχείων και τριών ερωτηματολογίων: 1. Ερωτηματολόγιο Νοήματος Ζωής (Steger, Frazier, Oishi & Kaler), 2. Δείκτης Ικανοποίησης από τη Ζωή (Neugarten, Havinghurst & Tobin) και 3. Κλίμακα Αυτοεκτίμησης για Ενήλικες Ανεξάρτητη Πολιτισμικών Παραγόντων (Battle). Τα ευρήματα ανέδειξαν ότι, η πλειονότητα (24,32%) των εθελοντών/τριών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή αφιερώνει 5 ώρες ανά εβδομάδα στον εθελοντισμό και χαρακτηρίζει την εθελοντική της δράση σε ποσοστό 56,76% ως μόνιμη και συστηματική. Ακόμη, ένα μεγάλο ποσοστό φοιτητών/τριών (43,24%) παρέχει εθελοντική δράση σε έναν φορέα ειδικής αγωγής. Επιπλέον, η πλειονότητα των φοιτητών/τριών (51,35%) παρουσιάζει χαμηλή αυτοεκτίμηση, με ποσοστό 70,24% παρουσιάζει υψηλή ικανοποίηση και με ποσοστά των τάξεων του 48,65% και 45,95% παρουσιάζει υψηλό επίπεδο παρουσίας νοήματος ζωής και πολύ υψηλό επίπεδο αναζήτησης νοήματος ζωής, αντίστοιχα. Τέλος, βρέθηκε ότι ανάμεσα στην αυτοεκτίμηση, την ικανοποίηση από τη ζωή και την παρουσία και αναζήτηση νοήματος ζωής δεν υπάρχει συσχέτιση.

Λέξεις κλειδιά: *Ειδική αγωγή, εθελοντές/τριες φοιτητές/τριες, αυτοεκτίμηση, ικανοποίηση, νόημα ζωής*

Ανθεκτικότητα, αυτοκαταγραφή και αποτελεσματικότητα εθελοντών/τριών φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή

Αϊβαλιώτη Ανθούλα, Τσιώτση Ιωάννα, Γεωργίου Ανδριάννα, Θεοχαροπούλου Βαΐα, Ευσταθίου Έλενα

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερευνά τα στοιχεία ανθεκτικότητας, αυτοκαταγραφής και αποτελεσματικότητας που παρουσιάζουν οι εθελοντές/τριες φοιτητές/τριες.

Ειδικότερα, εξετάζει τον βαθμό ανθεκτικότητας, αυτοκαταγραφής και αποτελεσματικότητας των εθελοντών/τριων φοιτητών/τριών στην ειδική αγωγή, καθώς και τη συσχέτιση αυτών των παραμέτρων. Η μελέτη συνιστά μία ποσοτική έρευνα η οποία βασίστηκε σε ποσοτικές μεθόδους ανάλυσης δεδομένων. Το δείγμα της έρευνας συνιστά δείγμα σκοπιμότητας και αποτελείται από 37 εθελοντές/τριες φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (Π.Τ.Δ.Ε) Ρόδου, εκ των οποίων οι 34 είναι γυναίκες (91,89%) και οι 3 άνδρες (8,11%), ηλικίας 18 -37 ετών. Η συλλογή των δεδομένων βασίστηκε σε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων και τέσσερα επιπλέον σταθμισμένα ερωτηματολόγια: 1. Brief Resilience Scale (BRS) (Smith, Dalen, Wiggins, Tooley, Christopher, & Bernard, 2008), 2. The Resilience Scale (Wagnild & Young, 1987), 3. Revised Self-Monitoring Scale (Lennox & Wolfe) και 4. Self-efficacy (Schwarzer & Jerusalem, 1995). Τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν από τον Νοέμβριο του 2018 μέχρι τον Ιανουάριο 2019 (διάστημα δύο μηνών) σε έντυπη μορφή. Η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων έγινε με περιγραφική στατιστική μέσω του προγράμματος PSPP. Σύμφωνα με τα ευρήματα η πλειονότητα των φοιτητών/τριών ασχολείται μόνιμα και συστηματικά με τον εθελοντισμό στην ειδική αγωγή, παρουσιάζει υψηλό βαθμό αυτοαποτελεσματικότητας, προσαρμοστικότητας στην καθημερινή ζωή, ευαισθησία στις συμπεριφορές των άλλων και ανθεκτικότητα. Επιπλέον, δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ της αυτοαποτελεσματικότητας με την παράμετρο της εθελοντικής τους δράσης, της αυτοαποτελεσματικότητας με την ευαισθησία που δείχνουν στις συμπεριφορές των άλλων, ενώ υπάρχει μικρή συσχέτιση με χαμηλό θετικό συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των παραμέτρων αυτοαποτελεσματικότητας και προσαρμοστικότητας που παρουσιάζουν οι εθελοντές/τριες φοιτητές/τριες, στην καθημερινή τους ζωή.

Λέξεις κλειδιά: *Αυτοαποτελεσματικότητα, ανθεκτικότητα, αυτοκαταγραφή, εθελοντισμός, ειδική αγωγή, εθελοντές/τριες φοιτητές/τριες*

Βιωματικό Εργαστήριο

SINGING IS...COOL!

ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Μαρία Αργυρίου, Γιώργος Σιτώτης

Περίληψη

Ο χώρος του Νηπιαγωγείου, ως ο πρώτος χώρος της τυπικής εκπαίδευσης, απαιτεί την οργανωμένη και συστηματική αγωγή σε ένα προσεκτικά σχεδιασμένο περιβάλλον το οποίο θα πρέπει να είναι στελεχωμένο από παιδαγωγούς που θα ενθαρρύνουν το παιδί να αναπτύξει τις αισθησιοκινητικές, αντιληπτικές και κοινωνικές του δεξιότητες. Αν τα παιδιά εκτεθούν σε ένα πλούσιο μουσικό

περιβάλλον από νωρίς, θα είναι σε θέση να εκτιμήσουν την ποικιλία των μουσικών ερεθισμάτων χωρίς περιορισμούς.

Οι περιορισμοί περιλαμβάνουν ακόμα και το δισταγμό της/του νηπιαγωγού για την φωνητική του επάρκεια και κατά επέκταση την ικανότητά της/του να ανταποκριθεί στο τραγούδι, στο μουσικό παιχνίδι, στην προετοιμασία εκδηλώσεων, και γενικά στη διδασκαλία των νηπίων να μάθουν να ακούν σωστά και στη συνέχεια να τραγουδούν. Όλα τα παραπάνω, αποτελούν βασικά και απαραίτητα στοιχεία της καθημερινής σχολικής ρουτίνας τους, καθώς το τραγούδι λειτουργεί ως «εργαλείο» της λεκτικής επικοινωνίας, της έκφρασης των συναισθημάτων αλλά ως θεραπευτικό μέσο.

Στο συγκεκριμένο βιωματικό εργαστήριο (Α & Β Μέρος: διάρκεια 1.30' έκαστο), οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν τη δυνατότητα να:

- αξιοποιήσουν το σώμα ως «όργανο» ενεργοποιώντας τη φωνή τους
- ασκηθούν φωνητικά με παιγνιώδη τρόπο
- «κατασκευάσουν» προσχέδια τραγουδιών και «αυθόρμητα» τραγούδια
- γνωρίσουν το ρεπερτόριο για την Προσχολική Αγωγή, με σκοπό την αξιοποίησή του στην τάξη
- συσχετίσουν το ρεπερτόριο με τις Πολιτιστικές Εκδηλώσεις Νηπιαγωγείου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (Σ.Α.Ε.)
UNIVERSITY OF THE AEGEAN SCHOOL OF HUMANITIES (S.H.)

Κόσμοι Μορφές Πράξεις Εμπειρίες
Κατασκευάζοντας το Αεικίνητο

Worlds Forms Acts Experiences
Constructing The Restless

20 ΧΡΟΝΙΑ Σ.Α.Ε. 1997-2017 . 20 YEARS S.H. 1997-2017

EduTopia

2019